

נְפִלָה נָא בְיַד ה' (שמ"ב כד, יד)

בחירתה הכפולה של ירושלים ומעגלי ספר שמואל

דוד סבתו, sabatoster@gmail.com

1. רמב"ן במדבר א, ג

ואמר בדוד "מספר מפקד העם", כי ידע מספרם בפקודת הכופר, כי רחוק הוא אצלי שלא יזהר דוד במה שאמר הכתוב (שמות ל' י"ב) "ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם". ואם אולי טעה דוד, למה לא עשה יואב שקלים, והיה דבר המלך נתעב אצלו והוא אמר לו: "הלא אדוני המלך כלם לאדוני לעבדים, למה יבקש זאת אדוני למה יהיה לאשמה לישראל" ולמה לא ימנם יואב בשקלים שלא יחטא? אבל כפי דעתי היה הקצף עליו בעבור שמנאם שלא לצורך כי לא היה יוצא למלחמה ולא היה עושה בהם דבר בעת ההיא, רק לשמח לבו, שמלך על עם רב, והוא מאמר יואב: "ויוסף ה' אלוקיך אל העם כהם וכהם מאה פעמים ועיני אדוני המלך רואות – ואדוני המלך למה חפץ בדבר הזה?..."

2. רלב"ג

כי זה יורה על שדוד היה שם בשור זורעו בבטחו על רוב העם ולא היה ראוי שיבטח כי אם בשם יתברך לבדו.

3. הסתת דוד: בין ה' לשטן

דברי הימים א, כא	שמואל
(א) וַיַּעֲמֵד שָׁטָן עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּסֶּת אֶת־דָּוִד לַמְּנוּת אֶת־יִשְׂרָאֵל: (ב) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יֹאָב וְאֶל־שָׂרֵי הָעָם לֵכּוּ סִפְרוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר שֶׁבַע וְעַד־דָּן וְהִבִּיאוּ אֵלַי וְאֲדַעַה אֶת־מִסְפָּרָם:	(א) וַיִּסֶּף אֶף־ה' לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּסֶּת אֶת־דָּוִד בָּהֶם לֵאמֹר לֶךְ מִנֶּגַה אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הַוָּדָה: (ב) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יֹאָב שְׂרֵה־חֵיל אֲשֶׁר־אִתּוֹ וּשְׂטַנָּא בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע וּפְקֹדוֹ אֶת־הָעָם וַיִּדְעֵתִי אֶת מִסְפַּר הָעָם ... וַיִּשְׁטוּ בְּכָל־הָאָרֶץ וַיָּבִיאוּ מִקְצֵה תְּשֻׁעָה חֲדָשִׁים וְעֶשְׂרִים יוֹם יְרוּשָׁלַם:

4. איוב פרק א

(1) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבִיאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־ה' וַיָּבִיאוּ גַם־הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם: (ז) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־הַשָּׁטָן מֵאֵינן תָּבֵא וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת־ה' וַיֹּאמֶר מָשׁוּט בְּאָרֶץ וּמִהַתְהַלֵּךְ בָּהּ... וְתִסִּיתָנִי בּוֹ לְבַלְעוֹ חֲנָם... (יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־הַשָּׁטָן הִנֵּה כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בְּיָדְךָ רַק אֱלֹהֵי אֶל־תִּשְׁלַח יָדְךָ וַיִּצֵא הַשָּׁטָן מֵעַם פְּנֵי ה'.

5. מדרש שמואל פרשה לא

נתחשב דוד בפני עצמו ואמר אם בורר אני חרב, עכשיו יהיו כל ישראל אומרים מה איכפת לו לכן ישי, הוא בטוח על גבוריו, אם בורר אני רעב, עכשיו יהיו כל ישראל אומרים מה איכפת לו לכן ישי, הוא בטוח על אוצרותיו, נבור דבר שהכל שוין בו.

6. רד"ק

זהו הדבר כמו הנה יד ה' הויה, ועוד כי ברעב אף על פי שהוא ביד ה' יפלו גם כן ביד אדם שילכו למצרים או לשאר ארצות לשבור בר ולחם, אבל הדבר אין בו אלא יד השם לבד לפיכך המובן ממלת ביד ה' הוא הדבר. לפיכך בחר הוא בדבר כי הוא ביד ה' לבד אבל בשנים היה חרפה בגוים בנוסם לפני אויביהם ונגפים לפנייהם וכן ברעב כי היו הולכים בארצות הגוים והיו חרפה בהם.

7. גורן ארונה וסיפור העקידה וקניית מערת המכפלה

שמואל	דברי הימים א, כא
(טז) וישלח ידו המלאך ירושלים לשחתה וינחם ה' אל-ה' הרעה ויאמר למלאך המשחית בָּעַם רב עַתָּה הֲרַף יָדְךָ ומלאך ה' הִיָּה עִם-גֹּרֵן הארונה האַרְוֹנָה הַיְבֹסִי: ס	(טז) וישא דויד את־עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־מְלֹאָךְ ה' עֹמֵד בֵּין הָאֲרָץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וְחָרְבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל־רוּשָׁלַם וַיִּפֹּל דָּוִד וַהֲזַקְנִים מְכַסִּים בְּשָׂקִים עַל־פְּנֵיהֶם:
... ויאמר אַרְוֹנָה מדוע בָּא אֲדֹנֶיךָ הַמְּלָךְ אֶל־עַבְדֹּךָ וַיֹּאמֶר דָּוִד לַקְּנוֹת מַעֲמָךְ אֶת־הַגֹּרֵן לַבָּנוֹת מִזְבַּח לַה' וְתַעֲצֵר הַמַּגְפָּה מֵעַל הָעַם: (כד) וַיֹּאמֶר הַמְּלָךְ אֶל־אַרְוֹנָה לֹא כִּי־קָנֹו אֶקְנֶה מֵאוֹתָךְ בַּמַּחִיר וְלֹא אֶעֱלֶה לַה' אֶל־לֵהִי עֲלוֹת חֲנָם וַיִּקֶּן דָּוִד אֶת־הַגֹּרֵן וְאֶת־הַבְּקָר בְּכֶסֶף שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים: (כה) וַיִּבֶן שָׁם דָּוִד מִזְבַּח לַה' וַיַּעַל עֲלוֹת וּשְׁלָמִים וַיַּעֲתֶר ה' לְאָרְץ וְתַעֲצֵר הַמַּגְפָּה מֵעַל יִשְׂרָאֵל:	(כב) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אַרְוֹן תְּנֶה־לִּי מְקוֹם הַגֹּרֵן וְאֶבְנֶה־בּוֹ מִזְבַּח לַה' בְּכֶסֶף מְלֵא תְּנָהוּ לִי וְתַעֲצֵר הַמַּגְפָּה מֵעַל הָעַם: ... וַיֹּאמֶר הַמְּלָךְ דָּוִד לְאַרְוֹן לֹא כִּי־קָנֶה אֶקְנֶה בְּכֶסֶף מְלֵא כִּי לֹא־אֶשָּׂא אֲשֶׁר־לָךְ לַה' וְהַעֲלוֹת עֲלוֹהַ חֲנָם: (כה) וַיִּתֵּן דָּוִד לְאַרְוֹן בַּמְּקוֹם שֶׁקָּלִי זָהָב מִשְׁקָל שֵׁשׁ מֵאוֹת: (כו) וַיִּבֶן שָׁם דָּוִד מִזְבַּח לַה' וַיַּעַל עֲלוֹת וּשְׁלָמִים וַיַּקְרָא אֱלֹהֵי וַיַּעֲנֶהוּ כְּאִשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם עַל מִזְבַּח הָעֹלָה: (כז) וַיֹּאמֶר ה' לַמְּלָאָךְ וַיֵּשֶׁב חָרְבוֹ אֶל־גְּדֻדָּה: (כח) בָּעֵת הַהִיא בָּרְאוֹת דָּוִד כִּי־עָנָהוּ ה' בְּגֹרֵן אַרְוֹן הַיְבֹסִי וַיִּזְבַּח שָׁם... וַיֹּאמֶר דָּוִד זֶה הוּא בַּיִת ה' הָאֱלֹהִים וְזֶה מִזְבַּח לַעֲלֹה לְיִשְׂרָאֵל: ס

8. דברי הימים ב ג, א

ויחל שלמה לבנות את־בית־ה' בירושלם בהר המוריה אשר נראה לדויד אביהו אשר הכין במקום דויד בגרן אַרְוֹן הַיְבֹסִי:

9. בין הדיאלוג עם יואב לדיאלוג עם ארונה

וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל־הַמְּלָךְ וַיּוֹסֶף ה' אֶל־לִהְיֶיךָ אֶל־הָעַם כָּהֵם וְכָהֵם מֵאָה פְּעָמִים וְעֵינַי אֲדֹנֶיךָ הַמְּלָךְ רְאוֹת וְאֲדֹנֶיךָ הַמְּלָךְ לָמָּה תִּפְּץ בְּדַבַּר הַזֶּה [...]

וַיֹּאמֶר אַרְוֹנָה מֵדוּעַ בָּא אֲדֹנֶיךָ הַמְּלָךְ אֶל־עַבְדֹּךָ ... יִקַּח וַיַּעַל אֲדֹנֶיךָ הַמְּלָךְ הַטּוֹב בְּעֵינָיו, רְאֵה הַבְּקָר לַעֲלֹה וְהַמְּרֹגִים וְכָלִי הַבְּקָר לַעֲצִים... ה' אֶל־לִהְיֶיךָ יִרְצֶךָ:

10. פסיקתא רבתי יא

והיאך חרה אף האלהים, אלא מה כתיב למעלן, כשבא דוד למנות את אנשיו היה מונה והולך, כיוון שהגיע לאוריה החתי נאמר 'כל שלושים ושבעה' מיד 'ויוסף אף ה' לחרות בישראל'. ואת מוצא שלא מנה עוד שבעה עשר גיבורים. לך קרא בדברי הימים ואת מוצא אותם עוד שבעה עשר. אלא כיוון שהגיע אוריה החיתי מיד ויוסף אף ה'.